

УКРАЇНА В КІПТЯХ МОСКОВСЬКОГО БОЛЬШЕВИЗМУ.

Очевидиць оповідає про відносини на Вел. Україні.
Галичани в С. Р. С. Р.

Як лише появились в друку перші частини одних моїх споминів, декілька тутешніх громадян питало мене, чи не краще було сидіти тихо, не писати й не говорити нічого про відносини в С.Р.С.Р. — бо мовляв, це може дуже зашкодити тим Галичанам, які ще там живуть і „мають змогу працювати при будівництві будь що будь, бодай до деякої міри, української держави". Розумію наївні спекуляції тих тутешніх добряг (пожалось Боже навіть „політиків") на „будь що будь" „бодай до деякої міри" „нашу", „українську", державу, яка там нібито буде; та ці дів'яцько-примитивні, просто розбруючі „розрахунки" кожний крок московського центру в останніх двох-трьох роках безжалісно торощить. Та про це на іншому місці. Але до речі: Чи дійсно не зашкодив я тамошнім Галичанам? Бож відомо, що Г. П. У. в найширшій мірі, на 100% з лишком приміює колоніальну систему відплати за провини: якщо винюнок є поза досягом рук Г. П. У. — карається членів його родини, ближчої й дальшої, співмешканців дому, вулиці, села, а в деяких випадках навіть країни. Отже булаб слухна підстава до побоювань.

А всеж я не зашкодив тим кільком тисячам (радше може вже лише сотням) Галичан, які ще лишилися в царстві Г. П. У. й Сталіна. Попросту тому, що тим людям нічо вже гірше не може зашкодити, як те, що вони уродилися й виховалися в Галичині. Вони всі, від двох-трьох літ засуджені на цілковите, фізичне винищення, і Г. П. У. переводить тепер цю фізичну ліквідацію Галичан, що правда на волі, як на темпа праці Г. П. У. повільно й поступово — з деяких тактичних причин — але тим-більш безпопнадно.

Був час на Україні, коли Галичани були навіть „в моді". „В моді" були Галичани по трохи з деяких зовнішно-політичних розрахунків всеозначного уряду, а може й Комінтерну, по трохи ізза своєї обовязковости й солідности, яка там навіть увійшла в приповідку. Як урядовці в деяких ділянках, де вимагалось особливо почуття ладу й відповідальности, а головню точности — Галичани були навіть дуже бажані і Г. П. У. дивилося на Галичан через пальці а може й взагалі не звертало на них більшої уваги.

Серед ширьких мас населення й свідомої української інтелігенції Галичани були просто мазучиками — любимцями. До них відносилися подібно як тутешне громадянство відноситься до закарпатських Українців: з дуже великим, щирим і гарячим сентиментом, а з дуже слабою знайомістю їхніх місцевих справ та інтересів. — Одним словом назва „Галичанин" була доброю рекомендацією.

Так було в роках 1922—1927, і навіть 1928. А тоді почало раптовно псуватися, розуміється почало псуватися відношення урядових сфер до Галичан. Симпатії громадянства лишилися по давньому щирі.

Цей крутий і прикрый поворот офіційних радянських кругів у відношенні до Галичан всяко був пояснюваний: то „маломіщанською психікою" Галичан, політичною „неблагонадійністю" „націонал-шовінізмом" тощо. Але за найголовнішу причину вважаю те, що на Галичан вже десь в 1927 р. звернуло пильніщу увагу Г. П. У. Можливо, що й „мусіло" звернути, хочби в звязку з українізацією, у якій Галичани відіграли велику роль. Де „спецом" учителем, предсідником чи хочби членом українізаційної комісії був Галичанин, там з українізацією не було жартів ні комедій, справа була трактована й переведжена серйозно й солідно. Через те й стягнули на себе Галичани велику ненависть русотяпів; отже тим-самим і Г. П. У. Почалися дрібні шикани й зачіпки — пригадки 1920 р. і т. п.

По голосних виступах Хавильового Волобуєва — Шумського — Максимовича, які менш або більш отверто, покликуючись власне на „писання" Леніна — запротестували проти колоніального поневолення й визиску України Московю — положення Галичан ще погіршилося, бо Москалі, — зрештою зовсім беззраці — підозрівали, що власне і головню Галичани „заразили" добродушних „малоросів" „шовінізмом" та іншими паскудними гріхами проти святого кремлівського духа. Почалися вже явніщі переслідування Галичан, деякого перенесено в Московщину, Туркестан, Сибір, ба деякого вже й в Г. П. У. посадили.

Аж прийшла осінь 1929 р. На Україну грянула нагло кривава філя террору. Г. П. У. взялося за підготовку „спільної колективізації" а також за підготовку монстр-процесу СВУ. Побожним бажанням Г. П. У. була й ривночасна ліквідація українізації „при сей удобной okazji". Терор вдарив в першу чергу й найтяжче по інтелігентським активі, розуміється й по Галичанах. Сотні тисяч Українців запроторено в тюрми, а згодом на Соловки, в страчні „концлагери" чи „Усєвлюни" Г. П. У. — правдиві 100%-ові табори смерті.

Щонайменше сотню тисяч Українців розстріляне. (Неможливо докладно обчислити, в виду того що всі дані щодо цієї акції має Г. П. У. — можна орієнтуватися лише по тім, що не було тоді більшої місцевости де не розстріляло 10—50 осіб „мінімум"). Терор протягнувся до кінця 1930 р. і дальше триває, очевидно в слабшому темпі за відсутністю „достаточної" кількості „матеріалу".

Попало при тім і Галичанам і то дуже богато — особливо інтелігентам. Прилучилися до того напевне ще й дуже мізерні, у порівнанні з видатками, успіхи пропаганди Комінтерну в Галичині та серед галицької еміграції в Америці. Ці, а може й ще які інші причини склалися на те, що нині в очах напреду компетентних радянських урядових чинників найбільш зневаженою постатю є Галичанин. Ця ненависть поде-куди переходить в психозу.

Інтелігенти — Галичани, яким чи-то завдяки особистому спритові, особливому частю, чи особистим звязкам — вдалося вислизнути по між кігті Г. П. У. — всеж можуть бути уважані за пропавших. Швидше чи пізніше досягне їх невблагана Г. П. У. Це видно й чути, це там вичувається „в повітря" — це річ постановлена „в горі".

І тому ані я ані ніхто інший звідси не може вже ім абсолютню нічого зашкодити. А помігти їм може хіба нагла зміна курсу в політиці Г. П. У. або якесь інше — чудо.

Але є частина Галичан — на щастя дуже мала частина — яка не то що забезпечена перед помстою Г. П. У., але ще й має доволі гарні вигляди. Деякі поробили навіть доволі блискучі кар'єри. Ці Галичани — це ренегати типу Порайка, тип людей, який зрештою стрічається у всіх людських расах, на всіх географічних ширинах, це отверті циніки, готові торгувати всім і по всякій ціні і з ким завгодно. Більшість Галичан цього „порайківського" типу походять з давніх передвоєнних москвофілів, вихованків Бобринського і Євлогів. Вони не більші русотяпи як Москалі — відношення їх до земляків і вузшої батьківщини дуже пластично скристалізувалося в „історичному" й автентичному вислові їх „хорунжого" — Порайка: „Галичани — ето самая худая сволочь; чем скорее паразстреляем ей — тем лучше для революції".

УКРАЇНЦІ - ГРОМАДЯНЕ! На складах у чужих людей 13 років нерухомо лежать твори нашого видатного Поета О. Одеса. Їм загрожує знищення. Діло національної чести - всі книжки негайно викупити.

Три книжки О. Одеса: "На Зелених Горах", "Чужиною" і Поезії т. У-й коштують ОДИН ДОЛЯР амер.

Замовлення і гроші надсилати на адресу
Victor Prychod'ko, R'evnice u Prahy,
Czechoslovakia.